

УВОДНА РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

НИКОЛА ДОБРОВИЋ – ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ПОСЛЕ

Током 2017. године, у низу београдских институција свечано је обележена педесетогодишњица смрти истакнутог српског и југословенског архитекте Николе Добровића (Печуј, 12. 2. 1897 – Београд, 11. 1. 1967), академика САНУ и најдоследнијег заговорника савремених метода грађења. Модернистичка начела у нашој средини је први пропагирао средином треће и почетком четврте деценије кроз објекте, конкурсне пројекте, урбанизам, дневно-критичке коментаре и програмске манифесте, а потом и у универзитетској настави, теоријским и историографским огледима. Подједнако прилежно Добровић се ангажовао у области заштите грађевинског наслеђа.

Ауторитативан и харизматичан, Добровић је оставио неизбрисив траг у архитектури централне и југоисточне Европе између два светска рата, као и у првим деценијама социјалистичке Југославије. Генерације савременика доследно је упућивао ка најнапреднијим уметничким стремљењима. Градио је објекте различитих намена, почев од стамбених, до угоститељских, војних, здравствених, саобраћајних и меморијалних. У досадашњим историографским освртима, периодизација његовог стручног рада је систематизирана на прашко, дубровачко и београдско раздобље.

О Добровићу је у земљи и иностранству објављено неколико исцрпних монографских студија и мноштво чланака који осветљавају различите области његовог рада (модернизам, пројектовање, урбанизам, публицистику, медитеранство, духовне модуле, пропорције и др.), док се исцрпна монографија архитекте Бојана Ковачевића о Генералштабу из 2000. године издваја међу радовима посвећеним појединачним грађевинама. Његова улога афирмативно је коментарисана

у историографским тумачењима генезе новије српске архитектуре, док су краћи биографски осврти заступљени у домаћој и међународној лексикографији. У Библиографском одељењу САНУ и њеним периодичним гласилима, доступна је документација о његовом деловању као академика (подаци о избору, иницијативе, извештаји, предлози, копије писаних радова, фотографије), док су подједнако незаобилазни и извори из архиве РИВА, Архитектонског факултета и Музеја науке и технике у Београду, историјских архива и приватних колекција Београда, Загреба, Прага и Дубровника.

С обзиром на досадашњи степен проучености Добровићевог опуса, као и на потребу актуелизовања његове свестране еманципаторске улоге, у Заводу за проучавање културног развитка је крајем децембра 2017. године одржан научни скуп „Никола Добровић – 50 година после”, усмерен ка мање осветљеним аспектима његовог живота и рада. Надахнутом беседом скуп је свечано отворио академик архитекта Милан Лојаница. Током једнодневних пленарних сесија, преиспитани су устаљени методи рецепције Добровићевог дела и понуђени нови. Отуд се и резултати приређеног симпозијума приказују у овом броју часописа „Култура”, систематизовани кроз прилоге заступљених истраживача.

Јазмина Кланица, *Плесачица*,
цртеж тушем рађен рапидографима на папиру,
димензије 7 x 6 cm, 2018. година